28 Δεκεμβρίου 2020

ΜΕΛΗ-ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΛΗ –ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ

Ανδριανή –Άννα Μητροπούλου - Δικηγόρος τ. Νομικός Σύμβουλος ΠΑΣΕΓΕΣ, Μέλος Δ.Σ Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (ΙΣΕΜ)

Αφορμή για τη δημοσίευση του παρόντος άρθρου, μας έδωσε το γεγονός ότι, μικρή ευτυχώς μερίδα αγροτικών συνεταιρισμών, θέτουν το ερώτημα, αν ένα μέλος-συνεταιριστής αγροτικού συνεταιρισμού, μπορεί να είναι συγχρόνως και μέλος-επενδυτής (investor member) του ιδίου συνεταιρισμού **κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 3 του ν.4673/2020.** **Η απάντηση είναι κατηγορηματικά όχι.**

Και βεβαίως γεννιέται το ερώτημα, πως είναι δυνατόν να δημιουργείται αυτή η απορία μεταξύ των μελών του συνεταιρισμού, διότι, αν τα μέλη δεν είναι σε θέση να διαχωρίσουν εννοιολογικά αλλά και στην πράξη τον εαυτόν τους **ως ιδιοκτητών και πελατών** της συνεταιριστικής τους επιχείρησης
από τρίτα πρόσωπα,
τα οποία, καλώς ή κακώς και δεν το εξετάζουμε εδώ, θέλουν να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους στους συνεταιρισμούς, τότε, είναι προτιμότερο τα μέλη αυτά να αποχωρήσουν από τον συνεταιρισμό, ως εξαιρετικά επικίνδυνα,
διότι αναιρούν την συνεταιριστική τους ταυτότητα.
Μόνη δικαιολογία τους μπορεί να είναι, ενδεχομένως, η σύγχυση, που δημιουργεί ο νέος

νόμος στις διατάξεις του, τις οποίες κατωτέρω, δοθείσης ευκαιρίας, θα αναλύσουμε.

Πριν αναφερθούμε στους λόγους, οι οποίοι αποκλείουν τη διπλή ιδιότητα στο ίδιο πρόσωπο, του μέλους του συνεταιρισμού και του μέλους επενδυτή του άρθρου 6 παρ.3 του ν.4673/2020, πρέπει να τονίσουμε ότι, ο θεσμός του μέλους-επενδυτή, εισήχθη το πρώτον στην εθνική έννομη τάξη με τον ν.4384/2016, με ρύθμιση ορθότερη αυτής του ισχύοντος ν.4673/2020, λόγος, άλλωστε, για τον οποίο ο ν.4384/2016, δεν δημιούργησε την σύγχυση που έχει δημιουργήσει ο ισχύων νόμος.

Θα αποτελούσε παράλειψη, αν δεν αναφέραμε ότι, είναι η πρώτη φορά, που, τόσο για τον ν.4384/2016 όσο και για τον ισχύοντα ν.4673/2020, το αρμόδιο Υπουργείο, δεν εξέδωσε ως όφειλε, ερμηνευτικές εγκυκλίους των νόμων αυτών, ώστε να καταστεί ευκολότερη η εφαρμογή τους αφενός και αφετέρου να αποφευχθούν οι συγχύσεις στην ερμηνεία των διατάξεών τους, κυρίως, όταν με αυτές εισάγονται θεσμικές ρυθμίσεις οι οποίες θα εφαρμοσθούν για πρώτη φορά. Η ανάγκη αυτή γίνεται μεγαλύτερη, όταν οι εισηγητικές εκθέσεις των νόμων αυτών, ειδικά του ν.4673/2020, επαναλαμβάνουν τα άρθρα του νόμου, **χωρίς καμία ερμηνεία - αιτιολογία.**

Για να είμεθα δίκαιοι, ο ν.4384/2016 είχε πληρέστερη και πλησιέστερη προς την ερμηνεία του θεσμού, εισηγητική έκθεση. Η ανάγκη αυτή, γίνεται επίσης ακόμη μεγαλύτερη, όταν συγκεκριμένες ρυθμίσεις του νόμου, έχουν δεχθεί σφοδρή κριτική, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των μελών- επενδυτών, όπως ρυθμίζονται στον ισχύοντα νόμο.

2. Το ζήτημα ποιος μπορεί να γίνει μέλος σε ένα συνεταιρισμό, δηλαδή ποιος μπορεί να αποκτήσει την συνεταιριστική ιδιότητα, είναι το πλέον σημαντικό, που πρέπει να αντιμετωπίζει ο συνεταιριστικός νομοθέτης, δεδομένου ότι οι συνεταιρισμοί είναι οργανώσεις **με επίκεντρο τα μέλη τους.**

Ο παγκοσμίως αναγνωρισμένος ορισμός των συνεταιρισμών επιτρέπει τόσο σε φυσικά όσο και σε νομικά πρόσωπα να είναι μέλη ενός συνεταιρισμού πρώτης βαθμίδας. Έτσι, αυτοί οι συνεταιρισμοί μπορεί να αποτελούνται είτε από φυσικά μόνο πρόσωπα είτε από νομικά πρόσωπα μόνο ή από ένα μίγμα και των δύο. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτόν, όμως, ως νομικά πρόσωπα, εννοούνται οι μονοπρόσωπες νομικές οντότητες, αντίθετα με ό,τι ισχύει στην εθνική μας νομοθεσία, για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς (ν.4673/2020), σύμφωνα με την οποία, σε έναν αγροτικό συνεταιρισμό, μπορεί να συμμετέχει οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο (άρθρο 6παρ.2) συμπεριλαμβανομένων και των νομικών προσώπων, που ασκούν

δραστηριότητες ανταγωνιστικές με εκείνες του συνεταιρισμού (8 παρ.5) , εκτός αν αποκλειστούν από το καταστατικό.

Πολλές νομοθεσίες ,διαφόρων χωρών, αποκλείουν την συμμετοχή νομικών προσώπων στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, **ρύθμιση, η οποία μας βρίσκει απόλυτα σύμφωνους,** εφόσον εξ ορισμού δεχόμαστε ότι ο συνεταιρισμός και μάλιστα ο αγροτικός συνεταιρισμός, έχει ως βασικό του σκοπό την εξυπηρέτηση του μέλους, ως φυσικού προσώπου, αγρότη –παραγωγού. Η συμμετοχή νομικών προσώπων, θα μπορούσε υπό όρους να είναι δυνατή, σε ορισμένα είδη συνεταιρισμών.

Η συμμετοχή σε έναν συνεταιρισμό κεφαλαιουχικών νομικών προσώπων, όπως Α.Ε ή ΕΠΕ, πρέπει να αποκλείεται, λόγω της σύγχυσης, που αναμφίβολα θα δημιουργηθεί, ως προς την επιδίωξη και τον σκοπό του κάθε μέλους, ακόμη και στην περίπτωση, που τα καταστατικά των συνεταιρισμών θέσουν δικλίδες ασφαλείας, όπως ισότητα ψήφων και υποχρεωτικών μερίδων.

Η προβλεπόμενη μικτή συμμετοχή από τον εθνικό νομοθέτη, θα έπρεπε να είναι μια επιλογή, η οποία να οριοθετείται με αυστηρά κριτήρια συμμετοχής, να εξετάζεται με όρους οικονομικού συμφέροντος για τα μέλη, μεταφοράς γνώσης, επιμερισμού κινδύνων και γενικά με όρους ωφελημάτων υπερ. των μελών. Ωφελήματα, που μπορεί να προκύψουν από την σύμπραξη. Με την έννοια αυτή θα μπορούσε να υπάρχει συμβατή συνεργασία.

Βασικό στοιχείο της συνεταιριστικής επιχείρησης είναι η βούληση αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ των μελών, η οποία αποτελεί και απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία του συνεταιρισμού.

Η πολιτική που υιοθετείται από τους συνεταιρισμούς σε θέματα διανομής των κεφαλαίων επηρεάζει **τον αριθμό και την ποιότητα των μελώ ν.** Υποστηρίζεται, και ορθά κατά την άποψή μας, ότι οι αιτήσεις για την απόκτηση της ιδιότητας μέλους, μπορεί να υποκινούνται από την αναζήτηση μιας επικερδούς επένδυσης ή και κερδοσκοπίας. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αποφευχθεί με τον περιορισμό της δυνατότητας των συναλλαγών του

συνεταιρισμού με μη-μέλη και με την μη διανομή των κερδών, που αποκτώνται από τις συναλλαγές του συνεταιρισμού με μη μέλη χρήστες, ή και με τον χαρακτηρισμό τουλάχιστον ενός μέρους του αποθεματικού ως κλειδωμένου, αδιαίρετου (αδιανέμητου) κεφαλαίου, σύμφωνα με την τρίτη συνεταιριστική αρχή (της οικονομικής συμμετοχής των μελών), ή και με την επιστροφή των μερίδων, σε περίπτωση αποχώρησης μέλους ή εκκαθάρισης (του συνεταιρισμού), στην ονομαστική τους αξία και μόνο. Η ρύθμιση αυτή υπήρχε στον ν.2810/2000 αλλά και στον ν.4384/2016, καταργήθηκε όμως με τον ισχύοντα νόμο. Η κατάργηση αυτή φοβούμεθα, ότι θα δημιουργήσει τεράστια προβλήματα στην συνεταιριστική επιχείρηση.

Η απόκτηση της ιδιότητας του μέλους σε έναν συνεταιρισμό συνεπάγεται οικονομικές υποχρεώσεις, όπως η υποχρέωση του κάθε μέλους να εγγραφεί και να καταβάλει την αξία της μερίδας του, σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού.

Κάθε μέλος είναι οικονομικά υπεύθυνο για τα χρέη του συνεταιρισμού. Η ελάχιστη ευθύνη είναι το ποσό της μερίδας που κατέβαλε κατά την ένταξή του, ή πολλαπλάσιο αυτής.

Κάθε μέλος μπορεί να αποκτήσει (αγοράσει) προαιρετικές μερίδες. **Η διάταξη αυτή θα μπορούσε να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα,**
υπό τον όρο της λήψεως σχετικής αποφάσεως από την γενική συνέλευση. Οι προαιρετικές μερίδες σκοπό έχουν την κεφαλαιακή ενίσχυση του συνεταιρισμού από τα ίδια τα μέλη, γεγονός που εξασφαλίζει στην συνεταιριστική επιχείρηση την ανεξαρτησία και την αυτονομία της, σε κάθε περίπτωση δε, οι προαιρετικές μερίδες, μπορούν να βελτιώσουν την πιστοληπτική ικανότητα του συνεταιρισμού και να υποκινήσουν τα μέλη να συμβάλλουν ενεργά στην επιτυχία του συνεταιρισμού τους, με συμπληρωματικές εισφορές. Οι προαιρετικές μερίδες
στερούνται ψήφου,
απολαμβάνουν όμως ορισμένων προνομίων, όπως για παράδειγμα η απόδοση τόκου.

Στην πραγματικότητα, το μέλος επενδύει στον συνεταιρισμό του δηλαδή στην ίδια του την επιχείρηση, δια των προαιρετικών μερίδων, οι οποίες βεβαίως στερούνται ψήφου, ώστε να λειτουργεί η αρχή της δημοκρατικής λειτουργίας του συνεταιρισμού.

Η αυτονομία των συνεταιρισμών εκπορεύεται κυρίως από ένα σύστημα προσεκτικά ισορροπημένης εσωτερικής και εξωτερικής χρηματοδότησης, με την τελευταία για παράδειγμα να πραγματοποιείται μέσω επιχειρήσεων, οι οποίες δεν είναι μέλη των

συνεταιρισμών, επενδύσεις μελών που δεν χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού (μέλη-μη χρήστες) και επενδύσεις μη μελών. **Η σύγκρουση μεταξύ των συμφερόντων των μελώ ν-χρηστώ ν και των συμφερόντων των επενδυτώ ν,**
η οποία θα πρέπει να αποφεύγεται από το συνεταιριστικό μοντέλο, είναι πιθανό να προκύψει μέσω οποιουδήποτε τέτοιου εξωτερικού μηχανισμού χρηματοδότησης.

Στην περίπτωση που **μη μέλη ή μέλη μη-χρήστες, κυρίως επενδυτές έχουν δικαιώ ματα ψήφου,** αυτά θα πρέπει να ρυθμιστούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλιστεί ότι αυτοί δεν μπορούν να υπερτερούν των τακτικών μελών ή μελών-συνεταιριστών, κατά τον «νεολογισμό» του ν.4673/2020.
Πρέπει, ωστόσο, να τονιστεί ότι το δικαίωμα ψήφου από τέτοια μέλη αποτελεί μια σοβαρή απόκλιση από τις συνεταιριστικές αρχές
.

Η συνεταιριστική θεωρία σχετικά με την εξωτερική χρηματοδότηση των συνεταιρισμών δέχεται ότι: «Όταν υπάρχει εξωτερική χρηματοδότηση, τα διακριτικά χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών βρίσκονται εύκολα σε κίνδυνο. **Ιδανικά, οι συνεταιριστές είναι οι μόνοι «επενδυτές» και χρήστες (συνεταιριστική αρχή της ταυτότητας).**
Μη-χρήστες μέλη και χρήστες μη-μέλη έχουν γίνει αποδεκτοί ως "αποκλίσεις" από την αρχή της ταυτότητας. Η αποδοχή μελών-επενδυτών και επενδυτών μη-μελών είναι ένα περαιτέρω βήμα μακριά από αυτήν την αρχή της ταυτότητας. Όπου, όπως μερικές νομοθεσίες επιτρέπουν, οι συνεταιριστικές μερίδες μπορούν να είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο χρηματιστήριο και οι μερίδες των μελών έχουν μια συμβολική και μόνο αξία, οι κάτοχοι του κεφαλαίου είναι ανώνυμοι και η (κεφαλαιακή) διάρθρωση των συνεταιρισμών δεν μπορεί να διακριθεί πλέον από αυτήν των κεφαλαιουχικών εταιρειών. Εκτός από την παραβίαση της αρχής της ταυτότητας, αυτές οι εξελίξεις βάζουν την συνεταιριστική αρχή της προαγωγής των μελών σε κίνδυνο.

Περαιτέρω συναλλαγές με μη μέλη μπορεί να θεωρηθεί ως μια εξωτερική χρηματοδότηση. Εξ ορισμού οι αποκαλούμενοι κλειστοί συνεταιρισμοί δεν συναλλάσσονται με χρήστες μη-μέλη. Συχνά οι συνεταιρισμοί των οποίων τα μέλη έχουν σχέση με πρόσθετα/ειδικά ομόλογα, για παράδειγμα σε αποταμιευτικούς και πιστωτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι ιδρύθηκαν στο πλαίσιο μιας επιχείρησης ή μιας περιοχής, τείνουν στον αποκλεισμό των συναλλαγών με χρήστες μη-μέλη. Πέραν αυτού, και ανάλογα με τους στόχους και την κατάσταση, κάθε συνεταιρισμός πρέπει να αποφασίσει αν θέλει να προσφέρει τις υπηρεσίες του και σε μη-μέλη.

Αν επιτρέπονται οι συναλλαγές με χρήστες μη-μέλη, είναι σημαντικό να μην τεθεί σε

κίνδυνο η αυτονομία και η ανεξαρτησία του συνεταιρισμού. **Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο όγκος των συναλλαγώ ν με μη-μέλη θα πρέπει, κατά συνέπεια, να είναι περιορισμένος.** Αυτό θα μπορούσε να γίνει με τον καθορισμό ενός ποσοστού του συνολικού κύκλου εργασιών, πάνω από το οποίο καμία συναλλαγή δεν μπορεί να πραγματοποιείται με χρήστες μη-μέλη. Θα ήταν επίσης ίσως σημαντικό να αποφευχθεί μια κατάσταση κατά την οποία μη-μέλη χρήστες φθάνουν σε μονοπωλιακή θέση έναντι του συνεταιρισμού. Για τους σκοπούς της φορολογίας, τη διανομή του πλεονάσματος και την εισφορά στο τακτικό αποθεματικό, ο τρόπος λογιστικής καταχώρισης πρέπει να μπορεί να διακρίνει μεταξύ των συναλλαγών που πραγματοποιούνται με μέλη και εκείνων που πραγματοποιούνται με μη μέλη. Μερικοί συνεταιρισμοί έχουν πειραματιστεί επιτυχώς με την ίδρυση των λεγόμενων συνεταιριστικών ομίλων, δηλαδή θυγατρικών εταιρειών, με τη μορφή κεφαλαιοκρατικών επιχειρήσεων, οι οποίες μπορούν να έχουν πρόσβαση στην χρηματοοικονομική αγορά. **Όσο το καθεστώ ς αυτό εξυπηρετεί τα συμφέροντα των μελώ ν του συνεταιρισμού και παραμένει ο έλεγχος των εργασιώ ν τους στα μέλη,** αυτός θα μπορούσε να είναι ένας τρόπος να αντιμετωπιστούν οι αυξημένες απαιτήσεις κεφαλαιοποίησης, ειδικά για υψηλής προστιθέμενης αξίας δραστηριότητες.

Τα ομόλογα χαμηλής εξασφάλισης (debentures) και τα διαπραγματεύσιμα ομόλογα χαμηλής προτεραιότητας (subordinated bonds) έχουν ήδη επιτραπεί από μια σειρά νομοθεσιών εδώ και αρκετό καιρό. Υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνονται μερικές, μάλλον τεχνικές, προφυλάξεις και ότι το ποσό της εξωτερικής επένδυσης δεν δημιουργεί μια πραγματική εξάρτηση του συνεταιρισμού από τα κεφάλαια αυτά, δεν επηρεάζουν **την αυτονομία των μελώ ν, δεδομένου ότι αυτά δεν συνδέονται με ψήφους ή με δικαιώ ματα συμμετοχής».**

Σύμφωνα με τον ισχύοντα συνεταιριστικό νόμο, για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού (Μέλος-Συνεταιριστής), σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.1,2 και 3, μπορεί να γίνουν φυσικά πρόσωπα, που έχουν πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία, απασχολούνται σε οποιονδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα της αγροτικής οικονομίας (ιδίως, τη γεωργική, την κτηνοτροφική και την αλιευτική παραγωγή) που εξυπηρετείται από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού, πληρούν τους όρους του καταστατικού του και αποδέχονται να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του (μέλη – συνεταιριστές). Εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό, μπορεί να γίνει μέλος-συνεταιριστής του ΑΣ και άλλος ΑΣ ή αναγνωρισμένη Οργάνωση ή Ομάδα Παραγωγών ή Ένωση Οργάνωσης Παραγωγών ή Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη (ΑΕΣ), καθώς και κάθε άλλο νομικό πρόσωπο, που έχουν ως καταστατικό σκοπό τους την άσκηση επιχείρησης γεωργικής, κτηνοτροφικής ή αλιευτικής παραγωγής, η οποία εξυπηρετείται από τους σκοπούς και τις δραστηριότητες του ΑΣ. Οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής τους, καθώς και η εκπροσώπησή τους καθορίζονται από το καταστατικό».

Και μέλη επενδυτές γίνονται, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία συμμετέχουν στο συνεταιριστικό κεφάλαιο, σύμφωνα με το άρθρο 9, αλλά δεν υποχρεούνται να συναλλάσσονται με τον ΑΣ. Οι όροι και οι προϋποθέσεις εισόδου και εξόδου, τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις, η δυνατότητα και οι προϋποθέσεις συμμετοχής των μελών-επενδυτών στο Διοικητικό Συμβούλιο ή στο Εποπτικό Συμβούλιο του ΑΣ, καθορίζονται από το καταστατικό, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος νόμου. Αν το καταστατικό προβλέπει την εγγραφή στον ΑΣ μελών–επενδυτών, τότε τα μέλη-επενδυτές συμμετέχουν στη Γενική Συνέλευση του ΑΣ με δικαίωμα ψήφου και ο συνολικός αριθμός των ψήφων τους δεν μπορεί να υπερβαίνει το τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) του συνολικού αριθμού των ψήφων που διαθέτουν τα μέλη του ΑΣ.

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 9 ορίζεται: «Η συνεταιρική μερίδα είναι το ελάχιστο χρηματικό ποσό συμμετοχής κάθε μέλους στο κεφάλαιο του ΑΣ. Κάθε μέλος - συνεταιριστής συμμετέχει στον ΑΣ με μία (1) υποχρεωτική μερίδα, η οποία έχει μία (1) ψήφο, εκτός από τα μέλη - επενδυτές που μπορούν να συμμετέχουν με περισσότερες από μία (1) υποχρεωτικές μερίδες και με μία (1) ψήφο για κάθε υποχρεωτική μερίδα που κατέχουν και μέχρι συνολικό ποσοστό τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) για όλα τα μέλη - επενδυτές επί του συνόλου των υποχρεωτικών μερίδων και αντίστοιχων ψήφων. Το ύψος, οι προϋποθέσεις κτήσης, ο τρόπος και χρόνος καταβολής της αξίας των υποχρεωτικών μερίδων, καθώς και το αναλογούν σε κάθε μερίδα δικαίωμα απόληψης κερδών, ορίζονται από το καταστατικό. Η υποχρεωτική μερίδα είναι αδιαίρετη. Η αξία της υποχρεωτικής μερίδας των μελών - συνεταιριστών είναι η ίδια για όλα τα μέλη - συνεταιριστές. Η αξία των υποχρεωτικών μερίδων των μελών - επενδυτών μπορεί να είναι διαφορετική από εκείνη των μελών - συνεταιριστών. Συνεταιριστικό κεφάλαιο αποτελεί το σύνολο της αξίας των μερίδων. Τέλος στο άρθρο 12 παρ.1 ορίζεται: ……Στη Γενική Συνέλευση κάθε μέλος έχει μία (1) ψήφο για κάθε μία υποχρεωτική μερίδα, εκτός από τα μέλη – επενδυτές, οι οποίοι μπορούν να έχουν ο καθένας περισσότερες από μία μερίδες με μία ψήφο για κάθε μερίδα, χωρίς όμως ο συνολικός αριθμός των ψήφων όλων των μελών - επενδυτών να υπερβαίνει το τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) του συνολικού αριθμού των ψήφων, που διαθέτουν τα μέλη του ΑΣ.

Αντίθετα, προς την ανωτέρω ισχύουσα ρύθμιση ο ν.4384/2016 επέτρεπε την εγγραφή στον συνεταιρισμό μελών – επενδυτών, φυσικών ή νομικών προσώπων , τα οποία μπορούν να συντελέσουν στην επίτευξη των σκοπών συνεταιρισμού, αλλά δεν υποχρεούνται να συναλλάσσονται με αυτόν. **Τα μέλη-επενδυτές αποκτούν προαιρετικές συνεταιρικές μερίδες χωρίς τα δικαιώ ματα ψήφου, εκλέγειν και εκλέγεσθαι.**

Σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν αμέσως ανωτέρω, μέλος συνεταιριστής είναι υποχρεωτικά ο χρήστης των υπηρεσιών του συνεταιρισμού, συμμετέχει στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού, κατ᾽ αρχήν με μια συνεταιριστική μερίδα και μια ψήφο (αρχή δημοκρατικής λειτουργίας),

εκλέγει και εκλέγεται στα όργανα διοίκησης και εποπτείας, η ψήφος του λαμβάνεται υπόψιν για τον σχηματισμό της απαρτίας στη γενική συνέλευση, έχει δικαίωμα στα πλεονάσματα και υπό το καθεστώς του νέου νόμου και στα κέρδη του συνεταιρισμού και σε περίπτωση λύσης και εκκαθάρισης έχει δικαίωμα στην διανομή της συνεταιριστικής περιουσίας. Το μέλος συνεταιριστής, έχει δικαίωμα, όχι υποχρέωση, να επενδύσει τα κεφάλαιά του στον συνεταιρισμό, αποκτώντας προαιρετικές μερίδες, οι οποίες τυγχάνουν προνομίων, στερούνται όμως του δικαιώματος ψήφου. Ο συνεταιρισμός δημιουργείται και υφίσταται, για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες του μέλους και δεν αποσκοπεί στη δημιουργία κέρδους, με την στενή έννοια του όρου, δηλαδή δεν ιδρύεται με σκοπό την αποκλειστική κερδοσκοπία. Οι επιθυμούντες την αποκλειστική επίτευξη κέρδους, επενδύοντας σε αυτό, μπορεί να ιδρύσουν κεφαλαιουχικές εταιρείες.

Από την άλλη πλευρά το μέλος-επενδυτής, προσεγγίζει τον συνεταιρισμό με κύριο σκοπό την αποκόμιση κέρδους από την οικονομική συμμετοχή του στον συνεταιρισμό. Δεν χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού, διότι κατά κανόνα δεν τις έχει ανάγκη, αφού ο σκοπός του είναι επενδυτικός και αποτελεί με απλά λόγια μια επινόηση για προσέλκυση αναγκαίας χρηματοδότησης. Το μέλος- επενδυτής, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, μπορεί να εκλέγεται στα όργανα διοίκησης και εποπτείας, προφανώς για να μπορεί να ελέγχει την τύχη της επενδύσεώς του, κάτι που ο νέος νόμος αποσιωπά, στην εισηγητική του έκθεση. Η συμμετοχή αυτή του μέλους-επενδυτή, η οποία μπορεί να είναι και εκ του πονηρού, από πιθανή συμμετοχή ανταγωνιστών, παρέχει τη δυνατότητα στο μέλος-επενδυτή να αποχωρήσει από τον συνεταιρισμό, όταν διαπιστώσει κίνδυνο της επενδύσεώς του, η δε αποχώρησή του σημαίνει ανάληψη των χρημάτων, που κατέθεσε, είτε υπάρχουν στο ταμείο του συνεταιρισμού, είτε όχι, με αποτέλεσμα ο συνεταιρισμός να κινδυνεύει, σε περίπτωση αδυναμίας του να επιστρέψει τα χρήματα, που επενδύθηκαν, να πτωχεύσει. Το τραγικό είναι ότι ο νομοθέτης, ενώ σε πολλά συνεταιριστικά ζητήματα ανεπιτρέπτως παρεμβαίνει στην συνεταιριστική λειτουργία, για τα μέλη επενδυτές δεν προβλέπει καμία δικλίδα ασφαλείας, η οποία θα αποτρέψει την ενδεχόμενη συνεταιριστική κατάρρευση, από την ελεύθερη αποχώριση του επενδυτή. Ακολούθως ο νόμος δίνει στα μέλη επενδυτές το 35% των ψήφων, που διαθέτουν τα υπόλοιπα μέλη, με ευθεία παραβίαση της αρχής της δημοκρατικής λειτουργίας του συνεταιρισμού.

Κατόπιν των ανωτέρω, ουδεμία σχέση μπορεί να υπάρξει μεταξύ μέλος του συνεταιρισμού και μέλους-επενδυτή. Το ερώτημα μοιάζει τουλάχιστον «αστείο» και δεν θα μπαίναμε στην διαδικασία να απαντήσουμε, ερμηνεύοντας τα αυτονόητα, αν ο νέος νόμος με τις διατάξεις του δεν δημιουργούσε τόσες συγχύσεις και δεν παρέκκλινε των συνεταιριστικών αρχών.

Το μέλος-συνεταιριστής είναι ιδιοκτήτης της επιχειρήσεώς του και πελάτης της, αφού παραδίδει την παραγωγή του στον συνεταιρισμό του, ώστε να επιτύχει καλύτερες τιμές στα παραδιδόμενα προϊόντα του, λόγω του όγκου της παραγωγής, που συγκεντρώνεται και

δημιουργεί με το πλεόνασμά του περιουσία, η οποία θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες του και κατ΄ επέκταση της κοινωνίας, μέσα στην οποία ζει και δραστηριοποιείται το μέλος, προς όφελος αυτού, ευθυνόμενος μάλιστα για τυχόν οφειλές του συνεταιρισμού του προς τρίτους έστω και επικουρικά. Το μέλος επενδυτής επενδύει τα χρήματά του και όταν κρίνει ότι ικανοποιήθηκε το συμφέρον του αποχωρεί, αδιαφορώντας για την οικονομική κατάσταση του συνεταιρισμού, ουδεμία ευθύνη έχει.

Ο κίνδυνος για τον συνεταιρισμό από την συμμετοχή του μέλους επενδυτή είναι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, με την συνδρομή ορισμένων ευνοϊκών προϋποθέσεων, το μέλος επενδυτής, δηλαδή ο τρίτος, να ελέγξει πλήρως και τον συνεταιρισμό. Αυτοί είναι οι λόγοι, όπως τονίστηκε και στη Βουλή που ο θεσμός, όπου εφαρμόστηκε απέτυχε.

Όμως το τεθέν ερώτημα, προέρχεται από αδυναμία κατανόησης της διάταξης του νόμου, από σύγχυση ή από σκοπιμότητα;

Μήπως το δίλημμα, που ετέθη δεν αποτελεί δίλημμα στην πραγματικότητα για κάποιους οι οποίοι μάλλον εξυπηρετούνται από την σύμπτωση της διπλής ιδιότητας του μέλους–συνεταιριστή με το μέλος-επενδυτή, στο ίδιο πρόσωπο;

Επισημαίνουμε με έμφαση το γεγονός ότι, ο προϊσχύσας νόμος δεν προσέφερε το «δόλωμα» του ισχύοντος νόμου, που είναι η δυνατότητα του μέλους-επενδυτή να ελέγξει την συνεταιριστική επιχείρηση, αποκτώντας το 35% του αριθμού των ψήφων, που κατέχουν τα μέλη στην γενική συνέλευση και με μια μικρή ομαδοποίηση, η οποία θα προέλθει από την σύμπραξη κάποιων αδύναμων ή πρόθυμων μελών, να ελέγξει πλήρως τον συνεταιρισμό. Και ποιος νοιάζεται αν παραβιάζεται ευθέως η αρχή της δημοκρατικής λειτουργίας του συνεταιρισμού;

Και αν σε αυτά προστεθεί και η ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 9 παράγραφος 7 του νόμου, σύμφωνα με την οποία, ένα μέλος μπορεί να αγοράσει την μερίδα ή τις μερίδες άλλου μέλους ή μελών, με αποτέλεσμα ένα μέλος να εμφανίζεται στη γενική συνέλευση με δέκα μερίδες και δέκα ψήφους. Έτσι όμως επιτυγχάνεται ευχερέστερα ο έλεγχος της συνεταιριστικής επιχείρησης. **Αλήθεια αυτή η διάταξη έχει θεσπιστεί συνειδητά από τον νομοθέτη ή από παραδρομή; Και το λέμε, διότι έρχεται σε αντίθεση με την διάταξη του άρθρο12, ότι κάθε μέλος-συνεταιριστής, διαθέτει μια ψήφο στην γενική συνέλευση, κλπ.**

Αν αυτά συνδυαστούν και με τη διάταξη του άρθρου 33 παρ.5 του νόμου, σύμφωνα με το οποίο, σε περίπτωση διάλυσης του συνεταιρισμού, η συνεταιριστική περιουσία διανέμεται στα μέλη, τα οποία υφίστανται κατά τον χρόνο της εκκαθάρισης, χωρίς να εξετάζεται ποιες γενεές μελών έφτιαξαν αυτήν την περιουσία, την οποία καρπούνται οι τελευταίοι, οι οποίοι ενδεχομένως να μη συνέβαλαν ούτε με ένα ευρώ, στην δημιουργία της, διότι για να γίνει κάποιος μέλος στον συνεταιρισμό, απαιτείται μόνο η απόκτηση μιας συνεταιρικής μερίδας, η οποία συνήθως έχει συμβολικό ύψος, κινούμενο μεταξύ 50- 500 ευρώ κατά μέσον όρο.

Η δυνατότητα της μη σύμπτωσης στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας του μέλους-συνεταιριστή και του μέλους-επενδυτή κατά την έννοια του ν.4673/2020, θα πρέπει κατά την άποψή μας, να την αποκλείσει η Εποπτική Αρχή του ΥΠΑΑΤ, στην περίπτωση σχετικής καταστατικής ρύθμισης. Θεωρούμε ότι θα το πράξει, διότι μέχρι σήμερα, εξ όσων γνωρίζουμε, ελέγχει με τη δέουσα προσοχή την νομιμότητα των καταστατικών, που της έχουν υποβληθεί για έγκριση και της αξίζει έπαινος.